

## Siphonaptera van Noord-Beveland

door

ELISABETH VAN DEN BROEK

(Instituut voor Veterinaire Parasitologie en Parasitaire Ziekten,  
Rijksuniversiteit, Utrecht)

Van 5 tot en met 9 augustus 1968 bracht ik een bezoek aan Zeeland met het doel, vlooiën te verzamelen van de op Noord-Beveland nog steeds voorkomende Noordse Woelmuis, *Microtus oeconomus* (Pallas). Enige maanden eerder was gebleken, dat de op Texel voorkomende populatie van de Noordse Woelmuis gastheer is van een verder slechts in Midden- en Oost-Europa voorkomende ondersoort van de vlo *Hystrichopsylla talpae* (zie SMIT, 1968). Het was dus van belang te onderzoeken welke vlooiën te vinden zijn op de Noordbevelandse populatie, die sinds het geredkomen van de dammen in 1960 niet meer op een eiland leeft. De heer J. VAN KASTEEL uit Middelburg was zo vriendelijk om mij behulpzaam te zijn met het vinden van geschikte biotopen en het uitzetten en ophalen van vallen. Voor de hulp en gastvrijheid van hem en zijn vrouw ben ik zeer dankbaar.

De vallen werden gedurende vier nachten uitgezet in terreinen op de schorren en dijken in de omgeving van Kamperland, waarvan reeds bekend was of vermoed werd dat *Microtus oeconomus* er voorkomt (VAN KASTEEL, 1963). Er werden op acht verschillende plaatsen vallen gezet, op zes hiervan werden Woelmuizen gevangen. Het totaal aantal „valnachten” bedroeg 391. De vangst aan muizen bedroeg 23 Noordse Woelmuizen (13 juveniele, 6 ♂♂ en 4 ♀♀) en een Bosspitsmuis (*Sorex araneus* L.). Van deze waren 11 Woelmuizen en de Spitsmuis gastheer van één of meer vlooiën. Op 21 Woelmuizen en op de Spitsmuis werden mijten gevonden, terwijl luizen (Anoplura) op 10 Woelmuizen voorkwamen. Slechts op één dier werden geen ektoparasieten gevonden, dit was een jong dier dat nat was geworden ten gevolge van de zware regenval gedurende de nacht, en dat bovendien was aangevreten.

Er werden drie soorten vlooiën verzameld:

*Ctenophthalmus agyrtes smitianus* Peus, 1950

*Hystrichopsylla talpae talpae* (Curtis, 1826)

*Megabothris walkeri* (Rothschild, 1902)

*Ctenophthalmus agyrtes smitianus* kwam voor op Woelmuizen van alle terreinen waar het ons lukte ze te vangen, in totaal 16 ♂ en 29 ♀ exemplaren op 11 muizen. Op de Spitsmuis kwam bovendien een ♂ exemplaar van deze soort voor. Deze algemene soort kan zich klaarblijkelijk goed handhaven in de vochtige terreinen die de Noordse Woelmuis op Noord-Beveland bewoont. Het voorkomen van de ondersoort *smitianus* in dit deel van ons land is in overeenstemming met de gegevens van SMIT (1962, 1968), al was de aanwezigheid ervan op Noord-Beveland nog niet eerder vastgesteld.

*Hystrichopsylla talpae talpae*. Van deze nooit in grote aantallen voorkomende soort werd achtereenvolgens een ♀ een ♂ exemplaar gevangen, in verschillende

terreinen. De ondersoort is alleen bij het ♂ vast te stellen. Hoewel het vinden van slechts één exemplaar niet geheel doorslaggevend is, mag toch wel worden aangenomen, dat alleen de nominate ondersoort op Noord-Beveland voorkomt. Deze is namelijk op talrijke plaatsen in ons land gevonden, o.a. op Walcheren (Nieuw en Sint Joosland, zie SMIT, 1962).

*Megabothris walkeri* kwam in drie van de onderzochte gebieden voor. Er werden 6 ♀ exemplaren gevangen op in totaal vier gastheren. *M. walkeri* komt voor in vochtige gebieden en is tot dusver alleen in ons land gevonden in Heumen (Gld.) (SMIT, 1962) en op Texel (VAN DEN BROEK & JANSEN, ter perse). Eén van de vindplaatsen op Noord-Beveland, een met hoog gras begroeide binnendijk, leek niet bijzonder vochtig te zijn.

De vraag rijst of de drie gevonden vlooiesoorten reeds vóór de verbinding van Noord-Beveland met het vasteland, d.w.z. vóór 1960, aanwezig zullen zijn geweest. Dit lijkt mij zeker het geval voor de overal zeer algemene *Ct. agyrtes*, die ook op de waddeneilanden talrijk is. Twee gastheren van *H. talpae*, Spitsmuis en Mol, kwamen reeds voor op Noord-Beveland voordat de dam bestond (VAN WIJNGAARDEN, 1959), zodat het zeer waarschijnlijk is, dat toen *H. talpae* ook reeds inheems was. Voor *M. walkeri* waren vóór het gereedkomen van de dammen de voorwaarden zeer gunstig: vochtige terreinen met dichte begroeiing, vooral aan de westzijde van het eiland, en een geschikte gastheer. Het lijkt mij dan ook heel aannemelijk, dat *M. walkeri* reeds lang met de Noordbevelandse populatie van de Noordse Woelmuis heeft samengewoond. De kans bestaat, dat met de voortschrijdende „ontsluiting” van het eiland dit soort terreinen ongeschikt wordt als biotoop voor de Noordse Woelmuis en daarmee tevens voor *M. walkeri*.

#### Literatuur

- BROEK, E. VAN DEN & J. JANSEN JR. (ter perse), Parasites of animals in the Netherlands. Supplement III: Ecto- and endoparasites of wild mammals.
- KASTEEL, J. VAN, 1963, Een onderzoek naar *Microtus oeconomus* op Noord Beveland en Schouwen-Duiveland. *Rivon-rapport* no. Z. 252.
- SMIT, F. G. A. M., 1962, Catalogus der Nederlandse Siphonaptera. *Tijdschr. Ent.* 105: 45-96.
- , 1968, De vlooiën (Siphonaptera) van de Benelux. *Wet. Meded. K. Ned. natuurb. Veren.* (72).
- WIJNGAARDEN, A. VAN, 1959, De zoogdieren van Noord-Beveland. *Levende Nat.* 62: 211-239.

#### Summary

Fleas have been collected from the isolated population of *Microtus oeconomus* (Rodentia: Microtidae) on the former island of Noord-Beveland (Zeeland province). Three species of fleas were caught on this host: *Ctenophthalmus agyrtes smitianus*, *Hystrihopsylla talpae talpae* and *Megabothris walkeri*. These are new to the fauna of this island, which has been connected to the mainland by means of two dams since 1960.